

MİLLET VE MİLLİYET BAKIMINDAN TÜRK MİLLETİ (FELSEFÎ BİR YAKLAŞIM)

TURKISH NATION IN TERMS OF NATION AND NATIONALITY (A PHILOSOPHICAL APPROACH)

Yrd. Doç. Dr. Fazıl KARAHAN

Pamukkale Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü

Özet

Fenomenoloji gibi salt felsefî bir yöntemle ele alındığında görülüyor ki, bir topluluğun yetkin millet olabilmesi veya öyle olduğunu iddia edebilmesi için en temel olarak bir süreçle gelişen ata, vatan, devlet, dil, töre ve kültür, din ortaklıkları gibi ortaklıkları taşıması gerekir. Bu unsurların bilinçlerde yerleşme gücüne göre milletler ve milliyetler yetkinleşmektedirler. Fenomenoljik yöntemin millet ve milliyet kavramlarına uygulanmasıyla elde edilen bu veriler ışığında bütün toplulukların ne derecede millet ve milliyet vasfına sahip olduklarının değerlendirilebileceği tezimizden hareketle bu makalede aynı yöntem ve veriler ışığında Türk Milletinin tarihî seyir içinde sahip olduğu ata, vatan, devlet, dil, töre-kültür ve din ortaklığı unsurlarına bakarak ne derecede millet ve milliyet vasfına sahip olduğunu, yetkin bir millet olup olmadığını araştırdık.

Türkler tarihin hiçbir döneminde etnik, ırki esasa dayalı bir millet olma ve devlet kurma yoluna gitmemişlerdir. Irki mensubiyetten çok, töreyi ve hakkı esas almışlardır. Bununla birlikte tarih öncesine dayanan bir Türk Soyuna ve bunun bilincine sahiptirler.

Dünyanın birçok bölgelerine yayılan ve gittikleri yerleri yurt, vatan edinen Türklerde yurt ahlâkı çok güçlüdür. Hiçbir Türk İl'i ve ulusu için canını ve en sevdiği şeylerini feda etmekten çekinmez.

Türkler "Oğuş" (aile), "urug" (aileler birliği, sülale, Şa'b), oymak (kabile, klan), "bod" (boy, ok, aşiret), "bodun" (boylar birliği, kavim), "il" veya "el" (bodunlar-kavimler birliği: müstakil topluluk, devlet, imparatorluk) şeklinde bir sosyal yapı ile devlet teşkilatları kurmuşlardır. Bu yapıyı Tarih öncesinden 20. Yüzyıla kadar geliştirmişler ve günümüz itibarıyla Türkiye Cumhuriyeti gibi önemli devletler kurmuşlardır.

Türkçe; Moğolca ve Mançu-Tunguzca, Japon ve Kore dilleri ile birlikte Altay dil ailesinin bir üyesidir. Dünyanın en köklü dillerinden biridir. Türk dili tarih içinde kendi doğal yapısından kaynaklanan değişmeler yanında çeşitli coğrafi dağılımlar, farklı sosyo-kültürel çevrelerle ilişki gibi dış faktörlerle bütün dillerde olduğu gibi bir yandan değişmiş, bir yandan da kollara,

diyalektlere ayrılmıştır. 20. yüzyıl öncesine kadar genel Türk dili alanında diyalekt farklılıklarının derecesi çok büyük değildi. Ancak Rusça son dönemde Türk lehçelerine bir darbe vurmuştur.

“Töre” kavramı halkın ortak değerleri olan ahlâk, din ve hukuku içinde barındıran belli bir nizamı işaret eder. Türk adı töre kavramından gelir “türeli” (kanun ve nizam sahibi) demektir. Bu yüzden Türk devletleri tarih boyunca töre hükümlerine dayalı bir kuruluş olmuşlardır. Türklerde devletin varlığı töre belirler Töre bozulunca halkın birliği bozulur, millet dağılır ve devlet yıkılır. Orhun kitabeleri bu durumu çok güzel bir şekilde anlatır.

Gök-Türk Devletinin ismi incelendiğinde, başındaki Gök kavramının Gök Tanrı’ya, Türk kavramının ahlâk, hukuk ve din kavramlarını içinde barındıran kanun ve nizam anlamına gelen “törey”e karşılık geldiği görülür. Bu durumda Gök-Türk kelimesi Gök Töresi, Gök Nizamı, yani Tanrı Nizamı anlamına gelir. Gök-Türk Devleti de Tanrı Nizamını Uygulayan Devlet demektir. Bu yüzden Töre’ye uyan herkes Türk kabul edilir. Türk töresine ihanet eden herkes, anası, babası, atası kim olursa olsun Türk değildir. Türk Milleti bir Töre milletidir. Tarih öncesinden gelen bu anlayışı Türk milleti İslâmiyet ile birleştirmiştir.

Bütün bu fenomenlere bağlı olarak yetkin bir millette bulunması gereken bütün özelliklere sahip olan Türk Milleti gerçekçi, teorik ve pratik arasında ilişki kuran, salt spekülasyondan hoşlanmayan, kavramları en açık ve kavranılır şekilde açıklamaya yatkın, akılcı; ani ve seri neticeler çıkararak süratle uyum sağlayabilen bir karakter kazanmıştır. Bu karakter ve özellikleri dolayısıyla tarih boyunca olduğu gibi bugün de, gelecekte de bütün toplulukları kucaklamaya, onlara örnek olmaya ve yol göstermeye, en layık, en hazır milletlerden biridir.

Anahtar Kelimeler: Türk Soy, Türk Ülküsü, Türk Vatanı, Türk Devlet Teşkilatı, Türk Dili, Türk Töre ve Kültürü, Türk Dini

Abstract

When taken under debate by a pure philosophical method such as phenomenology, it is seen that a society, in order to be a competent nation or to claim to be so, needs to have basic common grounds developing in a process such as ancestor, homeland, state, language, custom and culture, religion. Nations and nationalities become perfect at the rate of these elements’ power of settling in consciousness. In the light of these data obtained by applying the phenomenological method to the concepts of nation and nationality, by moving with the thesis that it can be evaluated that to what extent all communities have the qualification of nation and nationality, in this article we have studied, in the light of the same method and the data, to what extent Turkish nation has the qualification of nation and nationality, whether they are a competent nation or not by looking at the common elements that Turkish nation have had through the history such as ancestor, homeland, state, language, custom-culture and religion.

Turks have never chosen the path to be a nation or to found a state based on ethnical and racial basis throughout the history. They ground on

custom and justice rather than racial connection. However they have the pre-historic Turkish origin and they are aware of it.

The notion of homeland is very strong among Turks who have spread over many places in the world and made those places home. Not any Turk avoids sacrificing his own life and his favorite stuff for his country and nation.

Turks have established states with a social structure in the form of "oğuş" (family), "urug" (unity of families, strips), "oymak" (tribe, clan), "bod" (phratry, tribe), "bodun" (unity of tribes, peoples), "il" or "el" (unity of peoples, separate community, state, empire). They have developed this structure from pre-historic up to the 20th century and have founded important states such as the Republic of Turkey today.

Turkish is a member of the Altaic linguistic family together with Mongolian and Manchu-Tungusic, Japanese, and Korean languages. It is one of the deepest rooted languages in the world. Besides with the changes arising from its own nature, as well as with the external factors such as geographical distributions, relationship with different socio-cultural environments, Turkish language, as it happens to all languages, has changed on the one hand and divided into branches and dialects on the other hand. The degree of the dialect differences in general Turkish language was not very big before the 20th century. However, recently Russian has struck a blow to Turkish dialects.

The concept "Custom" refers to a certain order including morality, religion and law which are the common values of the people. The name "Turk" comes from the concept "töre" (custom). It means "türeli"(that has custom/ that has law and order). Therefore, Turkish states have always been foundations based on the provisions of custom throughout the history. Custom determines the existence of the state in Turkish tradition. When custom is disrupted, unity of the people is disrupted, nation disintegrates and state collapses. Orkhon inscriptions describes the situation very nicely.

When examined the name of the state Gök-Türk, it is seen that the concept "Gök" (sky) in the beginning refers to "Gök Tanrı" (Tengri: Sky God/Sky-Father), the concept "Türk" refers to "töre" (custom/tradition) that means law and order, including morality, justice and religion. In this case, the word "Gök-Türk" means "Gök Töresi" (Heavenly Custom), "Gök Nizamı" (Heavenly Order). And "Gök-Türk" state refers to the state implementing the Heavenly Order. Therefore, anyone who obeys the "Töre" (custom/tradition) is considered Turk. Anyone who betrays the Turkish custom, regardless of who his parents and ancestors are, is not considered Turk. Turkish nation is a nation of "Töre" (custom). Turkish nation has combined this pre-historic understanding with Islam.

Depending on all these phenomena, Turkish nation who has all the features that should be present at a competent nation, has gained a character that is realistic, establishing a relationship between theory and practice, disliking mere speculation, prone to explain the concepts in a most obvious and conceivable way, rational, able to adapt rapidly by sudden and fast inferences. Due to this character and the features, Turkish nation today, as throughout the

history, and in the future, is one of the most worthy and prepared nations to embrace all the communities set an example and lead the way for them.

Key Words: Turkish Race, Turkish Ideal, Turkish Homeland, Turkish State Organization, Turkish Language, Turkish Custom and Culture, Turkish Religion

GİRİŞ

Millet ve Milliyet (Felsefî Bir Çözümleme) adlı makalede, bir topluluğun yetkin millet olabilmesi veya öyle olduğunu iddia edebilmesi için en temel olarak bir süreçle gelişen ata, vatan, devlet, dil, töre ve kültür, din ortaklıkları gibi ortaklıkları taşıması gerektiğini belirledik ve bunları fenomenolojik bir yöntemle ortaya koyduk. Bu unsurların bilinçlerde yerleşme gücüne göre milletlerin ve milliyetlerin yetkinleştiklerini tespit ettik. Kullandığımız yöntem ve elde edilen veriler ışığında bütün toplulukların ne derecede millet ve milliyet vasfına sahip olduklarının değerlendirilebileceğini gösterdik (Karahan 2013a:597-615). Öne sürülen yöntemle her milletin ne derece yetkin olduğu, hangi ortak noktalar üzerinde kurulduğu ve karakterleri tespit edilebilir. Türk Milletinin bir mensubu olarak, bu yöntemi ilkin Türk Milletine uygulamayı uygun bulduk. Bu aynı zamanda, yöntemin uygulanışına bir örnek teşkil edecektir. Türklerin hangi ortak temeller üzerinde ve ne derecede bir millet vasfına sahip olduklarını ortaya koymanın faydalarını (bilimsel, sosyal, siyasal, psikolojik, askerî vb.) saymak başlı başına bir makale konusudur. Bu makalenin amacı ise belirtilen yöntem ve veriler ışığında Türk Milletinin tarihî seyir içinde sahip olduğu ata, vatan, devlet, dil, töre-kültür ve din ortaklığı unsurlarından ne kadarına sahip olduğunu ve bu unsurların Türk milletinin oluşumundaki katkılarını, ağırlıklarını ve değerlerini incelemektir. Böylece Türk Milletinin ne derecede millet ve milliyet vasfına sahip olduğunu, nasıl bir milletleşme süreci geçirdiğini ve karakterlerini olabildiğince ortaya koymaktır.

Ata: Türk soyunun Nuh Peygamber'in oğullarından biri olan Yâfes'ten (Olca Han veya Amulca Han) türediği söylenir (Kafesoğlu 1998: 47; Togan 1982: 17; Sakaoğlu ve Duymaz 2012: 230-231; Taberî 1991:265, 272). Türkistan'a yerleşen Olca Han başlangıçta göçebe olarak yaşarken daha sonra Talas ve kırk kapısı olan Karı Sayram'a yerleşerek paytahtını kurar (Togan 1982:17, 128-131). Nuh'un oğlu Yafes (Olca Han) Merazil'in kızı Erbesise ile evlenir ve ondan Camer (Cumer: yecuc ve mecuc'un atasıdır) , Mu'u' (Mareh), Muday (Va'il), Yuvan (Huan: Yunan, Lanti ve Rumların atasıdır), Supal (Topal veya Tubil), Maşec (Huşel) ve Tireş (Türsl: Türklerin atasıdır ve bu isim çeşitli kaynaklarda ve dillerde, Tik, Tirk, Tur, Turac, Turan, Türk, Togharma, Turukha, Turuşka, Etrüsk, Thrak, Tyrkae, Targita, Troya) olmak üzere yedi oğlu ve Şubke (Şebeke: Sam'ın Oğlu Lâvez ile evlenir) adında bir kızı olur (Taberî 1991: 265, 273). Nuh oğlu Sam'a hayır duada bulunarak Tanrıdan enbiya ve peygamberlerin onun soyundan gelmesini diler; Yafes'e hayır duada bulunarak hükümdarların onun soyundan gelmesini diler Bu duanın tecellisi olarak genellikle kavimlerin hükümdarları Yafes'in soyundan gelir. (Taberî 1991: 269-270). Yafes'ten (Olca Han) sonra Tireş'in (Türk'ün) soyundan Türkler türer. Tireş, Türk, Dhib Yavku Han, Bakuy

Dib Han ve Buhur Han olarak da ifade edilir ki, bu isim taht ve makam sahibi önder anlamına gelir. Türk'ten sonra taht babadan oğula şeklinde Alınca Han'a geçer. Alınca Han'ın iki oğlu olur Tatar ve Moğol. Moğol'un Kır-Han, Gür-Han, Ur-Han, Kara-Han olmak üzere dört oğlu olur. Kara-Han'ın Oğlu Oğuz-Han'ın soyu Kün Han, Kayı Han, Dip Bakuy Han, Kuzı Yavı Han, İnal Yavı Han, Duyılı Kayı Han...Tuğrul Sultan (Selçuklular) şeklinde devam eder (Togan 1982:17, 128-131).

Yapılan araştırmalara göre, Türkler (Moğol ve Çinlilerden, sarı ırktan, farklı olarak) dört beyaz ırk grubundan biri olan "Europid" grubunun "Turanid" tipindeki "Brakisefal (kafası ön alt eksenine göre kısa olan, kısa kafalı)", savaşçı beyaz ırka mensupturlar (andronovo insanı). Belirgin özellikleri: orta boy (ortalama 167 cm.), beyaz ten (hafif esmere çalan buğday rengi), düz burun, değirmi çehre, hafif dalgalı saç, orta gürlükte sakal ve bıyıktır. Fakat bu özellikler sadece bir genellemedir. Tarihin seyri içinde çok geniş bir coğrafyaya (doğudan batıya, kuzeyden güneye) yayılmış bir millet için bu genellemeler çok dar kalır (Kafesoğlu 1998: 46-47). Yine aynı gerekçelerden dolayı Türk ırkının genetik özellikleri şudur diye tam bir genetik haritasının çıkarılabilmesi pek mümkün görünmüyor. Ancak coğrafi ve iklim şartlarına göre oluşan genetik haritalardan bahsetmek daha doğru olur: Anadolu Türkü, Orta Asya Türkü, Asya Türkü, Avrupa Türkü vb. gibi.

Türklerde ataya, anaya saygı önemlidir. Fakat Türkler tarihin hiçbir döneminde etnik, irki esasa dayalı bir millet olma ve devlet kurma yoluna gitmemişlerdir. Irki mensubiyetten çok, töreyi ve hakkı esas almışlardır. Çünkü Töre, çevre ve imkânlara uygun yaşayabilmeyen gerekli kıldığı yeniliklere açık olmakla birlikte, köniklik (adalet), uzluk (iyilik, faydalılık), tuzluk (eşitlik) ve kişilik (insanlık, evrensellik) gibi ana-yasa hükmünde değişmez ilkeleri içine alır (Kafesoğlu 1998: 247). Türkler bu esaslar üzerine millet olma yoluna gitmişlerdir. Bu yüzden hep hakkın, hakikatin, mazlumların, zayıfların ve yoksulların yanında olmuşlardır. Irkçılıktan bu ilkeler gereği tarih boyunca uzak durmuşlardır.

Vatan: Memleket otorite ve mülk yeri demektir, buna halk diliyle vatan ve daha değerli olarak yurt denir (Yazır 1992: 99-101). Her mekân vatan değildir. "*Vatan yurt edinilen, benimsenen, kök salınan-salınacak, uğruna mücadele edinilen yerdir*" (Karahana 2013: 601). Vatan sosyal hafıza veya tarihin maddi sembolüdür. Bütün milletin ortak hatıralarının, iftihar, gurur, acı ve kusurların yaşandığı ibret derslerinin bulunduğu yurttur. (Ülken 1948: 203-204; Akgün 1995: 39). Böyle bir otorite kurma, mülk edinme, sosyal düzen kurma, hükümdarlık ve yurt edinme bağlamında Türkler, Altaylar-Sayan dağlarının güney-batı bölgesinden "göçebe ve savaşçı" küteller halinde tahminen M.Ö. 4000'den itibaren Güneyde Anadolu'ya, Mezopotamya'ya, Akdeniz ve Kuzey Afrika'ya, Batıda Avrupa'ya, Doğuda Hindistan ve Çine ve belki de Bering Boğazı'ndan Amerika'ya, Dünyanın birçok bölgelerine yayılmışlar ve gittikleri yerleri yurt, vatan edinmişler (bilgi için bkz.Kafesoğlu 1998: 48-56) ve vatanları uğruna mücadele vermişlerdir. Bu "Türk Cihan Hâkimiyeti" ideale uygun bir yaklaşımdır. Yurt ahlâkı eski Türklerde çok güçlüdür. Hiçbir Türk İl'i ve ulusu için canını ve en

sevdiği şeylerini feda etmekten çekinmez (Gökalp 2005a: 146). Bunun örnekleri Oğuz Destanından Kurtuluş Savaşı Destanı'na kadar saymakla bitmez.

Devlet: Türk Devlet Teşkilatında sosyal yapının: “Oğuş” (aile), “urug” (aileler birliği, sülale, Şa'b), oymak (kabile, klan), “bod” (boy, ok, aşiret), “bodun” (boylar birliği, kavim), “il” veya “el” (bodunlar-kavimler birliği: müstakil topluluk, devlet, imparatorluk) şeklinde olduğu görülür (Karahan 2013).

Eski Türk ailesi kan bağı esasına dayanır. “Geniş aile” gibi görünmekle birlikte esasen “küçük aile” tipindedir. Baba (pederşahî) hukuku geçerlidir. Evlenen erkek ve kız baba ocağından hisse ve çeyiziyle birlikte ayrılarak ayrı bir ev (aile) kurar. Genellikle dıştan evlenme ve tek eşlilik söz konusudur (Gökalp 2005a:154-156; Kafesoğlu 1998: 227-228). Ailede özel mülkiyet vardır (Kafesoğlu 1998: 237). Ev karı ve kocanın ortak malıdır ve çocuklar üzerinde velilik her ikisinin hakkıdır (Gökalp 2005a:157).

Aileler birleşerek bir “urug” (aileler birliği, sülale, soy) oluşturur (Gökalp 2005:152-153; Kafesoğlu 1998: 229). Genellikle dıştan evlenme söz konusu olduğu için ana soyu ile baba soyu eşittir. Ancak her soyun (sülalenin) belirgin özellikleri farklı olduğu için şerefçe soyun üstünlüğü söz konusudur ve bu bakımdan hem ana tarafından hem baba tarafından soyluluk aranır. Urug'da (sülalede) baba soyu ve ana soyu kuvvetli olan ve yetenekli olan kişi başa geçer.

Uruglar birleşerek Bod'u (boy'u) oluşturur ve her boy'un başında hak ve adaleti düzenlemek ve boy'un menfaatlerini korumakla görevli bir Bey (bag, beğ, bî) bulunurdu. Boy beyleri cesaret, malî güç ve doğruluğu ile tanınmış kişiler arasından seçilir. Bu bakımdan boy siyasi bir birliktir. Belirli bir arazisi, mülkü ve hayvan sürüleri ve bütün bunları diğer boylarinkinden ayırt edecek kendilerine ait damgaları vardır. Doğal olarak bir savaş gücü vardır (Kafesoğlu 1998: 229-231). Bir siyasî birliğe (bodun'a) dâhil olan boy'a “ok” denir. Her bir ok (boy) kendisine has sosyal ve siyasî özellikler taşır ki bu özelliklere göre ad alır. Boy (ok) adları onların siyasî ve sosyal özelliklerini ortaya koyar. Buna göre boy adları: a- Askerî teşkilat ve unvanlarla ilgili olanlar (Çor, Yula, Kapan, Külbey, Yabaku, Yeney, Çepni Taryan, İğdir, Buku, Tarduş vb.) b- Askerî-siyâsî olayların tersiriniyle ilgili olanlar (Hazar-Kazar, Uygur, Sabar, Kabar, Kesi, Bulgar vb.) c- Büyüklük, şöhret ve zenginlikle ilgili olanlar (Bayındır, Bayat, Çavuldur, Tabgaç vb.). ç- Adam ve insan manasıyla ilgili olanlar (Hun, Ağaçeri, Kumeri, Mogerî veya Magyeri=Magyar vb.) d- Hal ve tavır ve hava hadisesiyle ilgili olanlar (Argu, Argın, Çuvaş, Karluk, Boran, Kürt vb.) e- Kuvvet, sağlamlık, cesaret ve fazilet ile ilgili olanlar (Türk, Kayı, Kangar, Karan, Gyormati, Ertim=Erdem, Kınık vb.) f- Boylar birliğinin sayısı ile ilgili olanlar (On-ok, Dokuz-oğuz, On-Uygur, Üç-Karluk, Utur-gur=30 Ogur vb.) şeklinde sıralanır (Kafesoğlu 1998: 230). Selçuklu, Osmanlı v.b. devlet isimleri; Hacılı, Kızıl Ahmedlu, Caferlu vb. küçük topluluk isimleri; Aydın-oğlu, İsfendiyar-oğlu vb. sonu +oğlu şeklinde biten isimlendirmeler Türk kültürü kaynaklı değildir. Türklerde siyasî kuruluşları bu tür şahıs adları ile isimlendirme şekli Arap, Fars ve Moğol tesiriyle sonradan ortaya çıkmıştır (Kafesoğlu 1998: 230).

Boylar birliğine “Bodun” adı verilir. Bodunun başına genellikle arazinin genişliğine ve halkın çokluğuna göre Yabku, Şad, İter vb. unvanını taşıyan yöneticiler getirilir. Bodun Bağımsız veya bir “İl”e tabi olabilir. Boylar çoğunlukla soy ve dil birliklerine sahip oldukları hâlde, bodunlar soy ve dil birliklerinden ziyade, boyların sadece sıkı işbirliğinin meydana getirdiği siyâsî topluluklar olarak görülür. Bodunlarda beylik selâhiyetleri Bodun başkanı lehine kısıtlanır. “Halk” karşılığı olarak Türkçede “kün” (gün) kelimesi kullanılırken, “ulus” kelimesi kavim veya topluluk ismi olarak değil, yer, memleket ülke anlamında kullanılır (Kafesoğlu 1998: 231).

Bodunların birleşmesiyle “İl” (el, devlet, İmparatorluk) teşkilatı ortaya çıkar. Beyler ve bodun başkanları, yasama ve yürütme sorumluluklarını Kagan’a (Hakan) devrederler. Ülkede vergi ve asker toplama, orduyu tanzim, sevk ve idare etme, yargı hakları Kagana verilir. Kagan, gerekirse törede yenilikler yapma, ilin idari, mâlî, kültürel işlerini düzenleme yetkisini meclislere devreder ve hükümlerlik karizmatik bir hal alır. Böylece hükümdarlık belirli soya inhisar ettiği için uzun ömürlü hanedanlar ortaya çıkar. Asya ve Avrupa Hunlarında Tanhu âilesi (Tu-ku); Gök-Türkler, Hazarlar, Bulgarlar ve Macarlarda Aşına âilesi, Uygurlarda Yağlaklar ailesi; İslâmî dönemde Kara-Hanlı, Selçuklu ve Osmanlı aileleri bu şekilde çıkar (Kafesoğlu 1998: 232).

Din: Türklerin devlet yapılanmalarında din önemli, hatta temeldir. Devlet ve hükümlerlik daima ilâhî bir kaynağa dayandırılır. Bu kaynak genellikle Biricik ve Kâdir-i Mutlak Tanrıdır. “Tanrı İrade ettiği için Tahta oturdum. Dört Yandaki devletleri nizama soktum... Tanrı güç verdiği için Türk askerleri kurt gibi ve düşmanları koyun gibi... Türk Tanrısı Türk milleti yok olmasın diye babam İteriş Kağan’ı ve anam İl-Bilge Hatunu gökten tutup yükseltmiştir” (Kazıcı ve Şeker 1982: 49). Kaşgarlı Mahmud’a göre “Tanrı devlet güneşini Türklerin burcunda doğdurmuş, göklerdeki dairelere benzeyen devletleri onun saltanatı etrafında döndürmüş, Türkleri yeryüzünün hâkimi yapmıştır” (Kaşgarlı Mahmud 1939: 3; Kafesoğlu 1998: 363). Bu sözlerden de anlaşılacağı üzere Türkler, İlâhî kaynağa dayanarak hükümlerlik ve devletlerini yapılandırma ve bu düzeni (hak dini) bütün dünyaya yayma çabasıyla cihanı yönetmeye talip olmuşlardır. Oğuz Kagan Destanında, Uygur hükümlerlik ailesinin menşei efsanesinde, Batı Hun İmparatoru Attilâ, Hun Başbuğu Uldız, Gök-Türk sınır kumandanı Türk-Şad hakkındaki tarihi vesikalarda ve Orhun kitâbelerinde görülen “Güneşin doğduğu yerden battığı yere kadar, Töreye göre, cihanı yönetme” şeklinde Türk cihan hâkimiyeti düşüncesi hâkimdir. Müslüman olan Türkler bu devlet yapıları ve ideallerini İslâm ruhuyla devam ettirirler. Tanrı töresine göre cihanı yönetme düşüncesi Selçuklu ve Osmanlı’da canlılığını korur (Kafesoğlu 1998: 363-365) ve cihad, fütuhât, Fî-Sebîlillâh (Allah yolunda gaza), İlâyî kelimetullah (Allah’ın adını yüceltme) (Krş. Kuran, Bakara 190-191,193-218, Maide 34,54), Kızıl Elma (Kazıcı ve Şeker 1982: 22-25,49-56,74, 77), Türk-İslâm Ülküsü haline gelir.

Gök Tanrı inancına sahip olan Türkler bu inancı Asya, Avrupa ve Mezopotamya gibi dünyanın birçok bölgesine yayılmasında etkili oldukları gibi Müslüman olduktan sonra da İslâm dininin yayılmasına hizmet ederler.

Türklerin din tarihi içinde bilinen en eski terim “Tanrı”dır. “Tanrı” Eski Türklerde her bölgenin fonetik özelliklerine göre “Tengri” (Hunlar ve Göktürklerde), “Tangara” (Yakutlarda), “Teri” (Kazan Türklerinde), “Ter” (Soyonlarda), “Tura” veya “Tora” (Çuvaşlarda), “Tenggeri” (Moğollarda) şekillere bürünmüştür. Türkler Müslüman olduktan sonra “Tanrı” kelimesini “Allah” kelimesinin karşılığı olarak kullanmaya devam ederler. (Günay&Güngör 2009: 57-69; Gündüz 2007: 530; Küçük v.d. 2011: 112-117) Bu da bu iki kelimenin anlam bakımından uzlaştıklarının delilidir. Göktürk kitabelerinden olan Orhon Kitabeleri’nde “Öze Gök Tanrı, asra yağız yer kıldıkta, ikin ara(sı) kişioğlu kılınmış” (Ülken 2004: 29; Gündüz 2007: 535) sözü geçmektedir ki bunu “Gök Tanrı aşkıdır (öze veya üze) ve aşağıda yer yaratıldıktan sonra ikisi arasında insanoğlu yaratılmıştır şeklinde anlamak gerekir. Yine, Uygurların Kurttan Türeyiş destanında “Büyük bir hakan varmış Gök Tanrı’ya taparmış” (Ögel 1997: 32) sözlerine rastlıyoruz.

Gök Tanrı yücedir, tektir, bengü ve mengüdür (ezeli ve ebedi), eşi ve benzeri olmayandır, yaratandır, hayat verendir, irade sahibi, Kâdiri Mutlak’tır: kut ve güç verir, kozmik düzene, toplum düzenine, insanların kaderine müdahale eder, hayat verir, yardım eder, esirger ve bağışlar, duaları kabul eder; öldürür cezalandırır. Gök Tanrı her şeyi bilir, insanlara bilgi verir ve yol gösterir. Gök Tanrı’nın resim ve heykelleri yoktur, evlenmez, çocukları yoktur, antropomorfik özellikler taşımaz (a.e., 63-64; Gündüz 2007: 530-531; Küçük v.d. 2011: 119). Gök Tanrı’nın bu sıfatlarının, İslâm Dininde bahsedilen Allah’ın sıfatları ile örtüşmesi dikkat çekicidir.

Hikmet Tanyu, Eski Türklerin “Tanrı” adını genellikle yalnız kullandıkları, melek cin ve perilerin “Tanrı” olarak değerlendirilemeyecekleri düşüncesinden hareketle İslâm öncesi Türklerin Tek Tanrı inancına sahip olduklarını ortaya koyar ve bunu İslâm kaynaklarının da teyit ettiğini belirtir (1980: 132). Türkler monoteisttir. Nitekim Oğuzları ziyaret eden Abbasi halifesi’nin elçisi İbn Fadlan “Bir Türk zulüm gördüğü veya zorlukla karşılaştığı zaman başını yukarı kaldırıp ‘Bir Tanrı’ diye dua eder” diye bildirir. Bütün bu anlatılanlar ve Türk destanları gösteriyor ki, Türklerin Gök-Tanrı inancı esas itibarıyla monoteisttir ve çok eski zamanlara dayanan köklü bir inançtır (Günay&Güngör 2009: 56-65; Küçük v.d. 2011: 114-119).

Türk kelimesini devletin resmi adı olarak kullanan ilk resmi teşekkül Gök-Türk İmparatorluğudur ve bu ad zamanla bütün Türklerin ortak adı olmuştur (Kafesoğlu 1998: 45). Gök-Türk ismini analiz edersek, Gök-Türk kelimesinin başındaki “Gök” kavramı, Tanrı’nın “Yüce” anlamında sıfatıdır (Tanyu 1980: 15; İnan 2000: 28) ve Gök Tanrı’ya işaret ettiği aşikârdır. Türk kelimesi de “türelî” (kanun ve nizam sahibi), “töre” kavramından gelir. Bu durumda Gök-Türk kelimesi Gök Töresi, Gök Nizamı, Yüce-Töre, yani Tanrı Nizamı anlamına gelir. Gök-Türk Devleti de Tanrı Nizamı’nı uygulayan devlet demektir. Yukarıda bahsedildiği gibi, Türklerde Tanrı kelimesinin karşılığı olarak “Tura” veya “Tora” (Çuvaşlarda) kelimelerinin kullanılması da bu tezi

perçinler. Demek ki "Türk" ismi etnik, ırkî bir isim değildir. Göktürk Hâkanlığı'nda birçok boy ve bodun yer alır (Kafesoğlu 1998: 232). Kaşgarlı Mahmut'a göre "Türk" adını Tanrı vermiştir (1939: 351; Kafesoğlu 1998: 363-364). Töre'ye uyan herkes Türk kabul edilir. Türk töresine ihanet eden herkes, anası, babası, atası kim olursa olsun Türk değildir. Türk Milleti bir Töre milletidir. Yusuf Has Hacı, Odgurmuş'ın (kanaatin) hükümdara öğüt verişini anlatırken "ay ilig baka kör seninğde oza; beg erdi atañ ilde erk Türk tüze" (2006: 870); yani "Ey İl (devlet) başkanı, bak gör, senden önce; bey olan atan kuvvetli Türk kanununu uygulardı" diyerek bu törenin içeriğini anlatır. Ve burada der ki "köni bol könilik öze kıl töreü; uzun turga beglik adakın örü" (a.e., 872); yani "doğru ol, doğruluk üzere kıl töreyi; uzun süre beylik ancak böyle örülür." Nitekim Türklerde Hakanlar da Kâdiri Mutlak Tanrının iradesiyle belirlenirler ve böylece Tanrı'nın yeryüzündeki temsilcileri olarak görev yaparlar. Bilge Kağan "Tanrı İrade ettiği için kağan oldum", "Türk milletinin adı sanı yok olmasın diye babam Kağan ile anam Hatun'u yükseltmiş olan Tanrı onları tahta oturttu", "Kut'um olduğu için Kağan oldum" der. Mete de "Tanrı'sının kut'udur." (Günay&Güngör 2009: 61-62) Bu düşünce İslâm düşüncesiyle bağdaştığı için, Osmanlı Sultanları tarafından da paylaşılır. Kendilerini "zillu'llahi fil-âlem" (Tanrı'nın yeryüzündeki gölgesi) olarak görürler (a.e., 62; Kazıcı ve Şeker 1982: 75). Devletin, milletin yükseliş veya düşüşü, zaferler veya mağlubiyetler İlâhî İradeye bağlanır.

Dil*: Türkçe; Moğolca ve Mançu-Tunguzca, Japon ve Kore dilleri ile birlikte Altay dil ailesinin bir üyesidir. Türk dili tarih içinde kendi doğal yapısından kaynaklanan değişmeler yanında çeşitli coğrafî dağılımlar, farklı sosyo-kültürel çevrelerle ilişki gibi dış faktörlerle bütün dillerde olduğu gibi bir yandan değişmiş, bir yandan da kollara, diyalektlere ayrılmıştır. 20. yüzyıl öncesine kadar genel Türk dili alanında diyalekt farklılıklarının derecesi çok büyük değildi. Ancak Rusça son dönemde Türk lehçelerine bir darbe vurmıştır.

Dillerin tarihsel gelişim süreçlerini ayıran kesin çizgiler olmadığı için dillerin gelişim süreçlerinin dilbilimsel ölçütlerle belirlenmesi gerekir. Bununla birlikte Türk dilinin tarihsel dönemleri:1. Altay Dil Birliği Dönemi 2. İlk Türkçe Dönemi-Çuvaş-Türk Dil Birliği Dönemi (Pre-Turkic) 3. Ana Türkçe Dönemi (Proto-Türkçe) 4. Eski Türkçe Dönemi (6.-10.yy) 5. Orta Türkçe Dönemi (11.-16. yy) 6. Yeni Türkçe (Yeni Yazı Dilleri) Dönemi (16.yy ve sonrası) 7. Modern Türkçe dönemi (20. yy ve sonrası) şeklinde sıralanabilir

Türkler dünya üzerinde geniş sahalara yayılmışlar ve kendisi ile menşee bakımından yakınlığı olan veya olmayan pek çok dille temasa geçmişlerdir. Bu temaslar neticesinde Türkçe ile bu diller arasında karşılıklı alıntılar ve etkileşimler olmuş, Türkçe temasta olduğu bu dillere kelimeler vermiş ve başka

* Dil ile ilgili bu kısım tarafımızdan, 5. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu (Uluslararası Katılımlı), 19-22 Aralık 2012 Denizli, "Milletleşme Sürecinde Dilin Değeri Ve Türk Dilinin Ülküsü Üzerine" adlı bildiride daha geniş olarak işlenmiştir.

dillerden de kelimeler almıştır. Türkler tarih sahnesine çıktıkları dönemlerde bugünkü Moğol, Mançu ve Tunguzların atalarıyla, güneyde Çinlilerle, batıda Fin-Ugorlarla temas hâlinde bulunmuşlardır. Daha sonra batı ve güneybatıya yayılan Türkler Hint, İran ve Bizans medeniyetleri ile tanışmışlar ve İslâmiyet ile tanışmalarından sonra da Arap ve İran muhiti ile sıkı ilişki içine girmişlerdir. Arapça ve Farsçadan birçok kelime Türk diline girmiştir. Ayrıca Çin, Sanskrit ve Slav dillerinden de Türkçeye birçok kelime girmiştir. Ancak tüm bu saydığımız dillerle Türkçenin yapıca ilişkisi sadece Fin-Ugor, Moğol, Tunguz, Kore ve Japon dilleriyle vardır; diğerleriyle yapıca ilişkisi yoktur (Özyetkin 2012).

Tam bir millet bazı terimleri kendi din kitabının yazılmış olduğu dilden alır. Avrupa milletleri İncil-i Şerifi Yunan lisanında buldukları için birçok terimi Yunancadan; Hıristiyanlık açısından Latin dili Yunancaya yardım ettiği için Cermen ve Slav milletleri Latineden birçok terim almışlardır. İslâm milletleri de Arapça ve kısmen Farsçadan terimler almıştır (Gökalp 2005b: 17). Türk Milleti İçin Dilde Ülkü, kaynağını maddi ve manevî değerlerden alan bir dil olmasını; geçmişten geleceğe uzanan kendi yaşam tecrübesinden, çağdaş teknik bilgiden ve İslâm dininden beslenerek ilelebet varlığını sürdürmesini sağlamaktır. İşte bu, dilde Türkleşmek, İslamlaşmak, Muasırlaşmaktır (Gökalp 2005b: 21-24).

Töre ve kültür: "...Bozkırda fiilen yaşanan hayatın zamanla hukukî-sosyal değer kazanmış davranışlarını ihtiva eden ve umumiyetle 'kanun' manasına alınan töre (aslı, törü) eski Türk sosyal hayatını düzenleyen 'mecburî' kaideler (normlar) bütünü idi." (Kafesoğlu 1998: 246). Görüldüğü üzere, "töre" kavramı halkın ortak değerleri olan ahlâk, din ve hukuku içinde barındıran belli bir nizamı işaret etmektedir. Bu yüzden Türk devletleri tarih boyunca töre hükümlerine dayalı bir kuruluş olmuşlardır. Türklerde devletin varlığı töre belirler (Kafesoğlu 1998: 246). Töre bozulunca halkın birliği bozulur ve devlet yıkılır. Orhun kitabeleri bu durumu çok güzel bir şekilde anlatır.

Ziya Gökalp (1923) Türk adını "türelî" (kanun ve nizam sahibi) diye açıklar. W. Barthold (1927) da benzer şekilde düşünür. G. Doerfer (1965) Orhun Kitabesindeki "Türk" tabirinin daha ziyade "devletin esas halkını teşkil eden millet" manasına geldiğini söyler. Bütün bunlar "Türk" adının bir ırka ait veya etnik bir isim olmadığını, siyasi bir ad olduğunu gösterir (Kafesoğlu 1998: 44-45). Türk'ün kuvvetli manasına geldiği söylenir. Evet, Türk kuvvetlidir, güçlüdür. Bu kuvvet onun töreye uymasından gelir. Türk Milleti töresine sahip çıktığı ölçüde güçlüdür. Töresi bozulursa millet de dağılır. Türkü Türk yapan onun töresidir.

Türk destanları Türk töresinin içeriği hakkında geniş bilgiler verir. Bu destanların en önemlilerinden biri Oğuz destanıdır. Bu destandan çıkan siyasi, hukukî ve dini esaslar Oğuz töresini oluşturur. Oğuz töresi Türklerin ilk yazılmamış kanunlarından biri olarak kabul edilir.

Oğuz destanına göre, ilk Türk hükümdarlarından Dibakoy (Dhib Yavku Han), Buğuhan ismiyle tahta çıkarak Türk dinini kurar. Fakat Alınça Han zamanından

itibaren itikatlar bozulur ve ibadetler terk edilir. Alınça Han'ın Moğol Han* ve Tatar Han adında iki oğlu ve Moğol Han'ın da Moğol'un Kır-Han (Güz-Han, Küz-Han), Gür-Han (Kür-Han, Körhan), Ur-Han, Kara-Han olmak üzere dört oğlu vardır. Oğuzhan Kara-Han'ın oğludur (Togan 1982: 17, 128-131; Ülken 2004: 42-43; Sakaoğlu ve Duymaz: 230-231).

Oğuz doğunca üç gün annesini sütünü emmez ve annesi aklıktan öleceğini düşünürken üç gün rüyasında oğlunun: “eğer sütünü emmemi istiyorsan biricik Tanrı'yı ikrar ve itiraf et; üzerine olan hakkını olduğu gibi farz bil” sözünü işitir ve kocasından gizli olarak Tanrı'ya iman eder. Bir yaşına geldiğinde babası adet üzere kavmin bütün büyüklerini davetle bir ziyafet verir. Onların söze başlamadan, Oğuz (İsa Peygamber gibi) konuşmaya başlayarak “Benim adım Oğuz'dur” der. Her fırsatta, uykudayken ve uyanıkken Bir Tanrı'yı anıp şükreden Oğuz'a Biricik olan Gök Tanrı'nın feyzi erişir her türlü bilim ve hünerde öne çıkar (Ülken 2004: 42-43; Togan 1982: 17-49; Sakaoğlu ve Duymaz 2012: 225-226). Evlenecek yaşa geldiğinde, babası ona kardeşi Kır-Han'ın kızıyla evlendirir. Oğuz kızı kendi dinine davet eder. Kız babasının dininden ayrılmayacağını söyleyince Oğuz ona yüz vermez. Babası oğlunun bu kıza yüz vermediğini görünce, diğer kardeşin Gür-Han'ın kızını alır, aynı sonuç olur. Oğuz bir gün çeşme başında üçüncü amcası Ur-Han'ın kızını görür ve çağırarak eski eşlerine yaptığı teklifleri ona da yapar. Kız: “ben hangi dinin hak olduğunu bilmem. Fakat sana itimadım var. Sen hangi dinde olursan ben de onu tercih ederim.” Der ve bunun üzerine babasına danışarak Oğuz, bu üçüncü kızla evlenir.

Bir gün Kara-Han, Oğuz uzaklara ava gittiğinde, ailesine bir ziyafet çeker ve söz arasında Oğuz'un eski eşlerinde niçin ayrıldığını anlar. Oğlunun dini değiştirerek inkılâp yapmak istemesini bir tehlike olarak görür ve avdayken öldürtmeye karar verir. Fakat Oğuz taraftarları durumu anlayarak toplanırlar ve iki taraf savaşı. Oğuz'un tarafı az olduğu halde, yavaş yavaş Kara-Han'ın ordusu onun tarafına geçtiği için, savaşı kazanır ve tahta geçer. Hükümdar olduktan sonra dinî ve sosyal mücadelelere girer. Birer birer büyük Türk bodunlarını kendi dinine sokar. Ulaştığı bütün milletlerin il (tâbi, kul) olmaları, baş eğmeleri için mücadele verir (Ülken 2004: 42-43; Togan 1982: 17-49). Biricik “Gök Tanrı” ve Cihan hâkimiyeti yolunda, Dünyanın gördüğü en büyük imparatorluklardan birini kurar. Hatta efsaneye göre Oğuz, Mısır seferine giderken uğradığı Dimeşk'te (Suriye) üç gün kalır ve sırf Âdem peygamberin mezarı burada diyerek bölgenin ahalisiyle savaşmak istemez (Togan 1982: 39-40; Sakaoğlu ve Duymaz 2012: 228).

Bu efsane bize töre ve din ilişkisini, töre ve dinin Türk milletinin belirleyici ortak noktaları olduğunu açıkça göstermektedir. Türk töresini benimseyen insanlar tarihi süreç içinde belli ortak noktalarda birleşirler, kültürel değerler kazanırlar. Türk

* Hilmi Ziya Ülken, Oğuz töresine Moğol kelimesini ekleyenin Câmî'ut-Tevârih'in yazarı Kadı Reşideddin Fazlullah olduğunu, gerçekte Moğollarla Türklerin ayrı milletler olduklarını söyler (Ülken 2004: 42-43).

Tefekkürünün, Türk Milli Ruhu'nun genel karakterlerini, Türk Tarihi hakkında yapılan derin araştırmalara dayanarak, Hilmi Ziya Ülken şöyle tespit eder:

Türk tefekkürü gerçekçidir. Türkler ne Hintliler gibi nefsin içine kapanmış mistik görüşlü bir millet; ne eski Yunanîler gibi tabiat ve nizam-ı âlemin esiri, tabiatın esiri olmuş kaderci (fatalist) bir millet; ne İranlılar gibi hayalperest bir millettir (Ülken 2004: 18-60). "...Gerek zamanın, gerek işgal ettiği sahaların genişliği itibariyle tarihin en büyük milletlerinden olan Türkler, muhtelif ırk, medeniyet ve muhitlerle temasın karşılıklı tesirleri neticesinde oldukça esaslı bir realist dünya görüşü kazanmışlardır." (Ülken 2004: 49). Bugünkü Avrupa zihniyetinin temelini oluşturan Yunan hikmeti doğaya uygun yaşamayı milli ruhunun karakteri haline getirdiği için, doğadaki vahşi düzeni insan hayatına da uygulamaya kalkmış, insanın kaderini bu düzene bağlamış ve bu düzene bağlı olarak milletler ve sınıflar arasında sarsılmaz duvarlar (kast sistemi) örmüştür. Toplumunu zadedgânlar (seçkinler), askerler, esirler ve kadınlar şeklinde doğa nizamına uygun olarak şekillendirmiş ve insanın bu kaderini asla değiştiremeyeceğini düşünmüştür. Bu yüzden emperyalizm (sömürü) Batı zihniyetinin ruhuna yerleşmiş bir duygu haline gelmiştir. Onlara göre mutluluk tabiat düzenine uygun yaşamaktır, yani varlık insana egemendir. İran hikmetinde ise insan merkezlidir, insanın kaderini tabiat ve eşyanın üstünde tutar. Ama o da insanın değerini abartarak hayalci (ütopist) bir karaktere bürünür. Oysa Türk hikmeti ne Yunan hikmeti gibi insanın doğanın oyuncağı haline getiren kaderci (fatalist), ne İran hikmeti gibi insanın değerini abartan hayalci bir yapıya sahiptir. Türk Hikmeti varlık ve insanı birbiriyle bağlayan realist bir dünya görüşü geliştirmiştir. Türk toplum sisteminde kast sistemi yoktur, herkesin becerisine göre derecelenme vardır. Türk hikmeti hakikatçi ve terakkicidir. Bu yüzden Tanrı'nın dünya içinde yarattığı insan kendi kaderini belirleyebilir. Türk, mutlu olmak ve töresini devam ettirebilmek için bilgili, cesaretli ve kanaatkâr olmalıdır. Türkün kaderini belirleyen Tanrının yardımı ve Türkün cehdi, çabası, gayretidir. Türk milleti asla teslimiyetçi ya da hayalperest değildir (Ülken 2004: 18-60).

Türk Hikmeti daima nazariye ve ameliye (teori ve pratik) arasında sıkı bir ilişki kurma eğilimindedir. Sırf spekülâtif akıl yürütmekten pek zevk almaz.

Türk tefekkürü fikirler ve kavramları basitleştirerek onları açık ve anlaşılır bir hale koymaya; onlara en rasyonel ve kolay şeklini vermeye yatkındır. Türk milleti tasavvufta bile rasyonalisttir.

Türk tefekkürü sezgicidir. Olaylarla karşılaştığında onlardan kendi eylemi için ani ve seri neticeler çıkarma yeteneğine sahiptir. Çeşitli medeniyetlere süratli intibakı bu kabiliyeti sayesinde.

Türk milletinin ruhunu oluşturan temel karakterleri hakkında daha derin araştırmalar yapıldığında bunlar daha da artırılabilir.

Türk Milletinin İslâm Dinini anlama, algılama ve yorumlayışının en güzel örneklerini dinî sahada İmam Maturudi, İmam Hanefi gibi din âlimleri; Tasavvuf sahasında Hoca Ahmed Yesevî, Yunus Emre, Mevlânâ ve Hacı Bektaş-ı Velî gibi sufiler; felsefî sahada Fârâbî, İbn Sinâ gibi filozoflar; ilmi sahada El-Birunî gibi bilim

adamları; siyasî sahada Türk-İslâm Devletlerinin değerli hükümdarları ve yöneticileri verir. Bütün bu alanlarda Türk milleti kendine özgü karakterlerini yansıtır. Kelâm alanında Maturudîlik, Eş'ari ve Mutezili'den; Fıkıh sahasında Hanefî, Malikiden, Hambeli ve diğerlerinden; Filozoflarımızın ortaya koydukları genel felsefi yaklaşım başkalarının yetiştirmiş oldukları filozofların felsefi yaklaşımlarından; sufilerimiz diğer milletlerin sufilerinden ve sufiliklerinden; devlet adamlarımız diğer devlet adamlarından temel karakterleri bakımından Türk milletinin yukarıda tespit edilen özgün karakterleriyle ayrılarak öne çıkarlar.

SONUÇ

Milletlerin yetkinleşmeleri başlangıçtan geleceğe süreç içinde gelişmeye tabi olduğu için millileşme ve milletleşme süreci geçmişten geleceğe açık bir süreçtir. Fenomenolojik yöntem ancak geçmişe uygulanabilir. Gelecek ise geçmişin fenomenleri üzerine ideal ve ülkü olarak millileşme ve milletleşme amacı olarak düşünülebilir. Millet ve milliyet bakımından Türk Milletini fenomenolojik yöntemle incelediğimiz bu araştırmadan çıkan netice şudur ki: Türk Milleti ata, tarih, vatan, dil, devlet, din, töre ve kültür gibi ortaklıkların tamamına sahip olmak bakımından yetkin milletler düzeyindedir.

Milletleşme süreci açısından değerlendirildiğinde Türk Milleti ata, tarih, vatan, dil, devlet, din, töre ve kültür gibi ortaklıkların tamamına sahip olmakla birlikte tarihi süreçte oluşumunu dil, din, töre ve kültür ortaklığı merkezinde oluşturmuştur. Ata, vatan ve devletine aşkla bağlanan Türkler, Türkçe konuşurlar din, töre ve kültürlerine uyan herkesi kucaklarlar. Töre ve kültürü birbirlerine Türk dili ile aktaran Türkler milletleşme sürecinde töreyi esas aldıkları için diğer milletlerin fertlerini de töreye uymak kaydıyla içlerine alırlar ve bu yüzden tarih boyunca daima kucaklayıcı bir yol takip ederler. Töreye uyan anası, atası kim olursa olsun, nerede yaşarsa yaşasın Türk'tür. Töre Tanrı töresidir, töreye uyan Türk'tür. Hz Muhammed İslâm Dinini yaymadan önce Gök Tanrı İnancını yaymak için Türk Cihan Hâkimiyetini millî hedef olarak benimseyen Türk Milleti, İslâm Dinini kabul ettikten sonra İslâm Dinini yaymak için Kızıl Elmayı hedef alır. Aslında İslamiyet'ten önceki hedefle İslâmiyet'ten sonraki hedef aynıdır, sapma yoktur. Nasıl ki Hz Muhammed'in dini Hz İbrahim'in Dininin devamı olduğu ve Allah tarih boyunca birçok peygamber gönderdiğine göre, Tanrı Töresine uyan Türklerin milli hedeflerini sürdürmeleri onların faziletlerindedir. Kısaca Tanrı Töresine Göre Cihanı Yönetme, Cihad, Fütuhât, Fî-Sebîli'llah, İ'lâyî Kelimetullah, Kızıl Elma, Türk İslâm Ülküsü Türklerin millî hedefidir.

Eğer Türkler ırk, ata veya soy, nesep temeli üzerine milletleşme sürecine girselerdi gibi bir fikir farazi olmaktan öteye gidemez. Fakat böyle olmadığı için diğer milletlerin fertlerinin milletleşme sürecinde Türkleşmeleri çok kolay olmaktadır. Osmanlı İmparatorluğunun Fethettiği yerlerde Müslüman olan kimselere "Türk oldu" demeleri de bu yüzden gayet doğru ve yerindedir.

Türk Milleti İslâm dini ile şekillenen Türk töre ve kültürüne, Türk milli ruhu ve karakterlerine bezenerek gelişen bir milletleşme süreci içindedir. Bu milletleşme sürecinde ata, vatan devlet ve diline sahip çıkarak millî hedefi doğrultusunda İslâm Ümmetine giren diğer milletlerin mensuplarını kendisiyle aynı yolun yolcuları olarak görmektedir. Müslümanların başarılarıyla sevinir kederleriyle dertlenir.

Yukarıda milli ruhunun genel karakterlerini sunduğumuz Türk Milleti diğer tam milletlerden farklı olarak adını ırkıdan değil, töresinden alır. O gücünü ve varlığını töre ve kültürüne borçludur. Hz. Muhammed gelmeden önce devletin adını Gök-Türk, yani Tanrı Töresi, Tanrı Nizamı koyan bu millet (Türklerde Tanrı-devlet ilişkisi için bkz. Bıçak 2009: 78-82), İslâmiyet'e girdikten sonra töre ve kültürünü bu dinle şekillendirmiş ve onu geleceğe taşımayı kendine şiar edinmiştir.

Türkiye'de yaşanan ümmetçilik-milliyetçilik tartışması insanları siyasal ayrılıklara itmeye yönelik bilinçsizce yapılan bir tartışmadır.* Türk milletinin fertlerine "Türk müsün, Müslüman mısın" sorusunu yöneltmek tam bir saçmalaktır. O Tanrı töresini benimseyen Müslüman Türk'tür. Zihinleri bulanıkların bu sorusu "Dünyalı mısın, insan mısın?", "İnsan mısın, Türk müsün?" sorularına benzer. Zihinleri bulanıklara cevabımız: Dünyalıyım, İnsanım, Müslüman'ım, Türk'üm. Bunların öncesi sonrası yoktur, aynı anda hepsiyim.

19. Yüzyılın sonlarında Osmanlı aydınlarının kendilerini "Din cihetiyle İslâm, heyet-i içtimaiyemiz cihetiyle Osmanlı ve kavmiyet cihetiyle Türküz" (Kösoğlu 2009: 221) şeklinde algıladıkları görülür. Araştırmamız neticesinde vardığımız sonuç şudur ki, bugünkü algılamamız, "TÜRKÜZ" şeklinde olmalıdır. Çünkü Türk adı tam bir milletin adıdır. Türk aynı töre ve kültürü benimseyen ve onu koruma ve yaşatmayı, geleceğe taşımayı ülkü edinen bir milletin adıdır. Bu değerleri ve ülküyü kendisinde gören herkes Türk'tür.

Bir toplum ata, vatan, dil, din, töre, kültür, devlet ve ülkü bakımından birleştiği ölçüde tam bir millet halini alır. Bu ortak noktalarda eksilme veya gevşekliğin ortaya çıkması millet kimliğinden uzaklaşmaya neden olur. Milletleşme olabildiğince ortaklığa sahip olmak demektir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti içinde yaşayan herkes ya kendisi, ya vatan, ya dil, ya din, ya töre, ya kültür bekası için, ya da en sağlıklı bunların tamamının bekası için bu devlete sahip çıkmalıdır. Bir devletin üç temel dayanağı vardır; dil birliği, vatan birliği ve ülkü birliği. Bu birliklerde meydana gelecek bozulmalar devleti sarsar. Atatürk'ün de dediği gibi "Millî birlik duygusunu mütemadiyen ve her türlü vasıta ve tedbirlerle besleyerek geliştirmek millî ülkümüzdür." (Atatürk). Kaşgarlı Mahmud, Hz. Peygamber'den rivayetle, şunları söylüyor: Cenâb-ı Hak diyor ki: Benim Türk adını verdiğim ve Doğu'da yerleştirdiğim askerlerim vardır ki, herhangi bir kavme karşı gazâba gelecek olursam Türk askerlerimi o kavme hücum ettirim." (Kaşgarlı Mahmud 1939: 354; Güngör 1993: 66;

*Bu konuda S. Arvasi "Bu ülkede sun'î olarak birbirine düşman 'güyâ Türkçü' ve 'güyâ İslâmcı' cepheleer meydan getirmek isteyen hain ve kahpe oyunların karşısına, bir Müslüman Türk olarak ve tarihine yaraşır bir biçimde çıkmalıdır." diyor (Arvasi 1991:8).

Baykara 1998: 29; Kafesoğlu 1998: 363-364); "...Türk dilini öğreniniz, çünkü Türklerin çok zaman sürecek bir hâkimiyetleri vardır." (Güngör 1993: 66).

Türk milletinin Ata, Vatan, Devlet, Dil, Töre-kültür ve Din ortaklıkları temelinde, fakat ana dayanak noktasını töre ve kültürü, esas alarak tarih sahnesine çıkan tam bir millet olduğu görülür. Bütün bu Tarihi ve ilmî gerçeklerden hareketle Büyük Lider Atatürk'ün o meşhur sözünü şerefle yâd ediyoruz: "NE MUTLU TÜRKÜM DİYENE"

KAYNAKÇA

- AKGÜN, Mehmet (1995). "Millet Nedir? Temel Unsurlara Nelerdir?". *Türk Yurdu*. Ankara. 94: 35-43
- ARVASI, S. Ahmed (1991). *Türk-İslâm Ülküsü*. İstanbul: Burak Yayınevi
- ATATÜRK, <http://www.msxlab.org/forum/x-sozluk/89101-ulku-ulku-nedir-ulku-hakkinda.html#ixzz1rBLwsTVy>
- BAYKARA, Tuncer (1998). *Türk Adının Anlamı*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları
- BIÇAK, Ayhan (2009). *Türk Düşüncesi I Kökenler*. İstanbul: Dergâh Yayınları
- GÖKALP, Ziya (2005a). *Türkçülüğün Esasları*. İstanbul: Akvaryum Yayınevi.
- (2005b). *Türkleşmek, İslâmlaşmak, Muasırlaşmak*. İstanbul: Akvaryum Yayınevi.
- GÜNAY, Ünver ve GÜNGÖR, Harun (2009) *Türklerin Dinî Tarihi*, 5. Baskı, İstanbul: Rağbet Yayınları.
- GÜNDÜZ, Şinasi (Editör) (2007) *Yaşayan Dünya Dinleri*, 2. Baskı, İstanbul: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- GÜNGÖR, Erol (1993). *Tarihte Türkler*. 5. Basım, İstanbul: . Ötüken Yayınları
- KAFESOĞLU, İbrahim (1998). *Türk Millî Kültürü*. Onyedinci Basım. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- KARAHAN, Fazıl (May 2013). *Millet ve Milliyet (Felsefi Bir Çözümleme)*, The Journal of Academic Social Science Studies Jasss, Doi number: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS1563Volume 6 Issue 5, p. 597-615>,
5. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu (Uluslararası Katılımlı) , 19-22 Aralık 2012 Denizli, "Milletleşme Sürecinde Dilin Değeri Ve Türk Dilinin Ülküsü Üzerine" adlı bildiri.
- KAŞGARLI MAHMUD (1939). *Divân-ü Lûgâtit-Türk*. Neşr .ve Türkçeye Tercüme Besim Atalay. Ankara, 1939 c. I
- KAZICI, Ziya; ŞEKER Mehmet (1982). *İslâm Türk Medeniyeti Tarihi*. 2. Baskı, İstanbul: Çağrı Yayınları.
- KÖSOĞLU, Nevzat (2009). "Türk Milliyetçiliği İdeolojisinin Doğuşu ve Özellikleri". *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce, Milliyetçilik*. Cilt 4. 4. Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları.
- KÜÇÜK, Abdurrahman; TÜMER, Günay; KÜÇÜK, Mehmet Alparslan (2011). *Dinler Tarihi*, 3. Baskı, Ankara: Berikan Yayınevi

- ÖGEL, Bahaeddin (1997) Türk Mitolojisi I, İstanbul: MEB Yayınları.
- ÖZYETKİN, Melek (2012) Tarihten Bugüne Türk Dili alanı, http://www.turkoloji.cukurova.edu.tr/ESKI%20TURK%20DILI/ozyetgin_tarihte_n_bugune_turkdili.pdf, 14.4. 2012.
- SAKAOĞLU, Saim, DUYMAZ Ali (2012). İslâmiyet öncesi Türk Destanları. 7. Baskı, İstanbul: Ötüken Neşriyat,
- TABERÎ (1991), Milletler ve Hükümdarlar Tarihi, Çev. Zâkir Kadirî Ugan, Ahmet Temir, Cilt 1, İstanbul: MEB Yayınları.
- TANYU, Hikmet (1980) İslâmlıktan Önce Türklerde Tek Tanrı İnancı, Ankara: Ankara İlahiyat Fakültesi Yayınları.
- TOGAN, Zeki Velidi (1982). Oğuz Destanı Reşideddin Oğuznâmesi, Tercüme ve Tahlili. 2. Baskı, İstanbul: Enderun Kitabevi.
- ÜLKEN, Hilmi Ziya (2004). Türk Tefekkürü Tarihi. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları
- Hilmi Ziya (1948). *Millet ve Tarih Şuuru*. İstanbul: Pulhan Matbaası
- YAZIR, Elmalılı M. Hamdi (1992). *Hak Dini Kur'an Dili*, sade. İsmail Karaçam vd. Cilt 1. İstanbul: Hikmet Neşriyat
- YUSUF HAS HACİP (2006) Kutadgu Bilig, Çev. Reşit Rahmeti Arat, I. Basım, İstanbul: Kabalcı Yayınevi.